

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. II. Ubi, & cujus expensis facienda sit Restitutio?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

reddam Cajo, cui debentur.

VIII. Aliqui tamen apud Less. cap. 9. dub. 11., Vasq. Reginald. relati a Bonac. disp. 2. quæst. 1. sect. 1. punct. 10., probabiliter putant, licitum esse domino ingredi domum furis, & rem suam per vim contra furem resistentem recuperare, quando res eadem in individuo extat apud furem, & non potest aliter per Judicem sine magna molestia recuperari. Ratio est, quia fur quamdiu rem meam detinet, videtur mihi facere injuriam, & res meas aggredi; Unde in tali casu dominus defenderet potius res proprias, quam furem aggrediretur. Quod si hæc opinio est probabilis, potest consequenter dominus hoc ipsum per alium præstare, si potest per seipsum. In praxi tamen id nullatenus suadendum.

ARTICULUS II.

Ubi, & cujus expensis facienda sit Restitutio?

- I. *A Possessore mala fidei restituenda res est domino propriis expensis, reponendo illam, ubi dominus illam possessurus esset, si non fuisset furto sublata.*
- II. *Qui restituere non potest sine expensis majoribus, quam res ipsa valeat, ad quid tenetur? Num possit uti beneficio Bullæ compositionis?*
- III. *Possessor bona fidei non tenetur suis expensis rem domino restituere, aut illum monere, ut rem suam sibi capiat: Quod si sine magnis expensis id fieri nequit, nec speratur, quod dominus velit amplius sibi rem accipere, potest dari pauperibus, ac potest etiam ipse sibi eam retinere.*
- IV. *Qua debentur ex contractu, vel quasi contractu, restitui debent in loco, ubi res accepta fuit: Si tamen aliter sit conventum, compensanda*

sunt expensa.

V. *Si contractus cedit in bonum debitoris, expensis istius facienda est restitutio; Sicuti si cedat in bonum creditoris, hic debet solvere expensas; Et si in bonum utriusque, uterque.*

VI. *Ubinam restituenda sint res ex testamento donata, aut commodata, vel pensiones &c.?*

VII. *Res ex contractu debita, qua sine magnis expensis non potest domino restitui, vel potest dari pauperibus, vel retineri a debitore, si forte dominus compareat.*

I. **E**X triplici capite oriri potest in re præsentis obligatio restituendi. Primo ex capite injustæ acceptionis, sub quo comprehenditur injusta damnificatio, & injusta detentio, seu culpabilis mora restituendi. Secundo, ex capite rei acceptæ. Tertio, ex contractu.

Queritur nunc primo, Ubi, & cujus expensis fieri debet restitutio, quando ejus obligatio oritur ex injusta acceptione, seu quando facienda est a possessore malæ fidei?

Respondeo, restitutionem in tali casu faciendam esse expensis debitoris in eo loco, in quo dominus illam possessurus esset, si non fuisset illi sublata. Ita communiter: Et ratio est, quia dominus nullum debet reportare damnum ex alieno delicto: Si tamen dominus in mutando domicilio facturus fuisset aliquas expensas ad asportandam rem illam, possit possessor malæ fidei tales expensas detraxere, quia non est necesse, ut dominus ex furto sibi facto reportet lucrum, sed fatis est, si servetur indemnus.

II. Dubium tamen est; An si in restitutione sic faciendæ majores expensæ faciendæ sunt, quam res ipsa valeat, teneatur illas facere possessor ma-

malæ fidei; Exempli gratia, si dominus in Indias perrexit, teneor ad illum transmittere gladium suum meis expensis?

Navar., Cajet., Valent. apud Vasq. cap. 10. num. 27. affirmant; Sed communius cum Less., Molin. negant. Ratio est, quia dominus in tali casu regulariter loquendo non censetur rationabiliter invitus, quod differatur restitutio, quousque sine tanto debitoris detrimento fiat; Justitia enim non adversatur charitati, quæ non patitur, quod debitor gladii valentis decem argenteos debeat impendere mille aureos, verbi gratia, ut transmittat gladium in Indias; Nisi forte majus etiam damnum creditor subiret ex carentia rei suæ; nam in pari gradu damni melior debet esse conditio creditoris, quam debitoris injusti; Univerſim ergo creditor non debet exigere, ut restitutio fiat expensis majoribus, quam res ipsa valeat; nam per restitutionem poni debet æqualitas inter creditorem, & debitorem; In hoc autem casu magna poneretur inæqualitas.

Quod si debitor non speret fore, ut possit rem alienam sine tantis expensis restituere, non potest illam sibi retinere, sed debet in pauperes, & in pia opera erogare pro anima domini, aut dare illam consanguineis illius, præsertim si sint pauperes; hæc enim censetur rationabilis voluntas domini: Vel posset uti beneficio Bullæ compositionis, ut notat Tambur., adeundo Episcopum suppresso nomine ad compositionem obtinendam. Idemque dicas de illo debitore, qui propter magnam inopiam non potest ne mediocres quidem expensas facere ad rem domino transmittendam, vel ad dominum admonendum, quamvis consultius esset restituere quod potest.

III. Queritur secundo, Ubi, & Cu-

jus expensis facienda sit restitutio, quando ejus obligatio non oritur ex delicto, aut contractu, sed præcise ex re accepta, seu a possessore bonæ fidei?

Respondeo, satis esse, si fiat in loco, ubi est ipse debitor, vel ubi est res restituenda, & dominus admonetur, ut sibi illam capiat; Si tamen ad dominum transmittenda est, potest expensis illius transmitti, quia possessor bonæ fidei debet in restitutione facienda servari indemnus, ex lege *Possessor bonæ fidei, ff. De petition. hereditat.* Si tamen sine magnis expensis, quæ rei valorem superent, transmitti non potest ad dominum, quippe qui longissime abest, nec potest admoneri, nec spes est, ut unquam adveniat, aut possit rem suam, ejusque pretium recuperare, non solum potest ea res dari pauperibus, vel pro ea peti Bulla compositionis, sed etiam probabiliter ex Tambur. §. 8. num. 7. potest debitor illam sibi retinere, quia æquiparatur res illa rei habenti dominum ignotum.

IV. Queritur ultimo, Ubi, & Cujus expensis facienda est restitutio orta ex contractu?

Respondeo, & dico primo; Quando obligatio restitutionis oritur ex contractu, vel quasi contractu, idest ex officio, facienda est restitutio in eo loco, in quo res accepta fuit, nisi aliter sit in contractu expressum. Ratio est, quia restitutio est repositio rei in pristino statu; ergo in eodem loco res restituenda est, in quo fuit accepta; Nec potest in ipso contractu apponi onus, ut alibi restituatur, nisi tale onus aut libere a debitore assumatur, aut justa mercede compensetur, cum sit pretio æstimabile, ut norant Bonac., Less., Vasq., & alii communiter contra Navar.

Aliquando tamen tacite designatur locus, in quo restitutio facienda est, ut

ut si mutuum petas ab amico in via, & ibi tradatur, non est credibile, quod debeat in via talis restitutio fieri, sed in ea domo ubi mutuator habitat. Ratio est, quia in tui gratiam voluit in via mutuum tradere, cum potuisset tibi dicere, ut domum adires. Ita Rebel.

V. Dico secundo. Quando contractus cedit in utilitatem solius debitoris, ut mutuum, commodatum, &c., tunc restitutio facienda est expensis debitoris: Si cedat tamen in utilitatem creditoris, tunc hujus expensis fieri debet restitutio, ut depositum, &c., Demum fiet expensis utriusque, si contractus in utriusque utilitatem cedat, ut locatum, &c. Ita Tambur. hic; Equum enim est, ut qui sentit commodum, & utilitatem contractus, sentiat etiam onus expensarum.

VI. Hinc sequitur, quod quæ relicta sunt ex testamento, donatione, vel alio titulo gratioso, reddenda sunt in loco, ubi erant, quando donata sunt; nihil enim testator, aut donans hic & nunc intendit, quam ut donatarius rem illam donatam sibi accipiat, si velit: Quod si hæres rem alio voluntarie transtulit, debet suis expensis restituere in loco, ubi erat, quando donata fuit, ut notat Bonac.; cum donatarius habeat jus ad rem sibi donatam accipiendam in loco, ubi erat tempore donationis; secus vero si sine culpa hæredis, aut depositarii res alio sit translata.

Sequitur secundo, quod Censuræ reales super rebus stabilibus, puta super domo, prædio, feudo, &c., solvi debeant in loco, ubi sunt res hypothecatae, nisi aliter conventum fuerit; cum census sit quasi pars fructuum domini; Et idem dicas de pensionibus, quæ ibi debent solvi, ubi est beneficium, quamvis sapissime vel expresse, vel tacite conveniatur, ut solvantur, ubi degit pensionarius.

Sequitur tertio, quod qui contractu commodati, vel mutui accepit equum, vel pecuniam, verbi gratia Neapoli, debeat quidem suis expensis restituere illam Neapoli; Si tamen dominus mutavit domicilium, & se transtulit Romam, non tenetur Commodatarius, aut Mutuatarius suis expensis restituere equum Romæ; modo per ipsos non steterit, ne dominus secum res suas transtulerit; Nam tunc etiam debent equum, vel pecuniam Romam transferre, deductis expensis, quas dominus fecisset, si secum ea transtulisset. Ratio est, quia sicuti non est æquum, ut creditor subeat damnum expensarum, quando recedit debitor e loco, in quo celebratur contractus commodati, & mutui; ita nec e contra, ut notat Molin., & Reginald. apud Bonac. hic: Qui etiam notat, quod quando debitor non potest aliter, quam suis expensis restituere rem domino, si timeat eas sibi non esse refarciendas a creditore, prout tenetur, potest expensas deducere ex re ipsa restituenda; Quæ si dividi non possit, vendi potest totum, ut retineatur, quod debetur propter expensas, & residuum mittatur domino.

VII. Dico ultimo. Quando sine magnis expensis, quæ rei valorem superant, transmitti non potest ad dominum res debita ex iusto contractu, nec potest dominus admoneri, non solum potest ea dari pauperibus, sed etiam probabiliter potest debitor rem illam sibi retinere animo reddendi vel rem ipsam domino, si forte compareat, & nondum consumpserit eam, vel id, in quo factus est ditior. Ratio est, quia pariter res ista æquiparatur rei habenti dominum ignotum, ut notat Navar. apud Tambur. tract. 4. cap. 5. §. 3. num. 23. & 31. cum Molin., Vasq., Pal., Dicast.